

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande

2016-10-04

ORU 1.6-03017/2016

**Regional indelning: tre nya län (SOU 2016:48)
– synpunkter från Örebro universitet**

Inledning

Örebro universitet har utvecklats starkt sedan universitetsblivandet 1999 och har i dag 17 000 studenter och 1 300 anställda. Från att ha varit en regionalt rekryterande högskola är Örebro universitet nu genom satsningen på längre professionsinriktade utbildningar ett riksrekryterande lärosäte. Såväl studenter som lärare/forskare uppfattar i allt större utsträckning universitetet som ett intressant val av studie- respektive arbetsplats. Ungefär 75 procent av de studenter som påbörjade sina studier vid Örebro universitet höstterminen 2014 kommer från ett annat län än Örebro län. Vid sidan om Örebro län rekryterar universitetet studenter från främst storstadslänen Stockholm och Västra Götaland.

Örebro universitet stödjer grundtankarna i förslaget. Under förutsättning att det utvecklade samarbetet med region Värmland inte går förlorat i samband med den nya länsfördelningen, är universitetet av den uppfattningen att den föreslagna regionala indelningen inte kommer att ha någon större inverkan på lärosätets utveckling.

Med detta sagt vill vi framhålla några aspekter på det konkreta förslag som lagts.

Synpunkter på förslagen

Utredningen har haft följande fyra utgångspunkter för sitt uppdrag:

- att skapa jämstarka län och landsting
- att skapa regioner som har kapacitet för att bygga strukturer för regional utveckling, särskilt påpekas behovet av att kunna upprätta, vidmakthålla och utveckla forskningsmiljöer och kompetenscentra
- att skapa regioner som har förmåga att ansvara för det regionala hälso- och sjukvården inklusive regionsjukvården
- att utgå ifrån befintliga samverkansmönster

Örebro universitet delar i stort utredningens utgångspunkter och den problemanalys som gjorts, och ser det som ändamålsenligt att dela in landet i färre administrativa enheter med bättre anpassning mellan stat och administrativ nivå. Universitetet delar också utredningens uppfattning att det i dag råder en nationell obalans mellan

Rektor

Postadress: 701 82 Örebro Besöksadress: Fakultetsgatan 1

Telefon växel: 019-30 30 00 Telefax: 019-30 34 65 Postgiro: 78 81 18-8 E-post: fornamn.efternamn@oru.se www.oru.se

de tre starka storstadsregionerna, Stockholm, Västra Götaland och Skåne, och de övriga mindre landstingen. De betydande resurser de tre starka regionerna förfogar över såväl ekonomiskt som personellt ger, som utredningen också lyfter, fördelar i beslutsprocesser, vilket inte gynnar den nationella utvecklingen som helhet. Från ett universitetsperspektiv konstateras särskilt att den nuvarande ordningen gynnat de starka länen t.ex. avseende tilldelning av forskningsmedel från Vinnova, EUs ramprogram samt från vissa svenska myndigheter. Av den anledningen är det således välmotiverat att skapa en annan och mer balanserad regional indelningsgrund.

Demokratiperspektivet

Utredningens uppdrag har varit att föreslå en ny läns- och landstingsindelning för att skapa en ändamålsenlig indelning och effektiva organisationer. Det är i grund och botten klokt att åstadkomma en samordning av betydelsefulla samhällsfunktioner. Den primära bevekelsegrunden vid en sådan indelning bör vara att tillse regionernas attraktivitet och förmåga att tillgodose behoven av kompetens, för att stärka landets utveckling.

Trots att universitetets uppdrag inte är regionalt utan sker på en nationell och internationell arena så finns det också ett uppdrag mot lokalsamhället där Örebro universitet ser att den geografiska närheten har betydelse. Även om vi som tidigare anfört, delar uppfattningen om behovet av större och jämstarka regioner ser vi samtidigt att det finns en risk att ledningen kan komma att uppfattas befinna sig på för långt avstånd från befolkningen vilket skulle kunna väcka en rädsla för minskat inflytande på det lokala planet. Ett större län med beslutsfattande organ centralt placerade i en residensstad innebär att besluten förflyttas längre ifrån medborgarna. Även om det i nuvarande lagstiftning inte finns något som hindrar stora fullmäktige- och nämndorganisationer eller en hög grad av samverkan krävs andra arbetsformer för att nå ut till medborgarna.

Högre utbildning inom medicin, vård och hälsa

En av de största uppgifterna för den regionala nivån är att tillhandahålla hälso- och sjukvård för i första hand regionens invånare. Hälso- och sjukvårdens utformning har också betydelse för hur den del som benämns verksamhetsförlagd utbildning eller verksamhetsintegrerat lärande (VFU/VIL) kan genomföras inom de professionsutbildningar som bedrivs vid universitetet inom området medicin och hälsa. Med de stora utmaningar som samhället står inför idag med en åldrande befolkning, allt större möjligheter till effektiva åtgärder och behandling vid allt fler sjukdomar, inkluderande effektiva läkemedelsbehandlingar och större krav och efterfrågan från befolkningen, är kraven på att professionsutbildningarna förbereder studenterna på denna förändrade verklighet stora. Örebro universitet ser idag att många unga tvekar inför dessa utmaningar. Universitetet menar att det för den framtida kompetensförsörjningen, likaväl som för individens professionella utveckling, är av fundamental betydelse att studenterna tidigt förbereds genom en utbildning som är väl förankrad i vården, med en nära samverkan mellan universitet och den omgivande regionen och att utbildningen kan tillhandahålla erforderlig VFU.

I utredningen föreslås bildandet av Svealands län som ett av de tre nya länen. Detta län skulle utgöras av Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Uppsala, Västmanland och Örebro län. Jämfört med Uppsala-Örebroregionen som idag utgör Hälso- och sjukvårdsregionen ingår inte Värmlands läns landsting i det föreslagna Svealands län utan föreslås i stället ingå i Västra Götaland.

Utifrån den högre utbildningen inom medicin och hälsa och möjligheten att genomföra den med högsta kvalitet avseende VFU/VIL som idag utgör en integrerad och mycket betydelsefull del av professionsutbildningarna ställer vi oss frågande till, och ser allvarligt på, att utredningen föreslår ett uppbyggande av i dag väl fungerande strukturer inom Hälso- och sjukvården, dvs. att den nuvarande hälso- och sjukvårdsregionen inte bibehålls. Universitetet bedriver inte hälso- och sjukvård, men är för utbildningarna beroende av att de strukturer som idag etablerats kan bibehållas. Om utredningens förslag genomförs och det får till konsekvens att den idag redan ansträngda situationen avseende VFU/VIL-placeringar i landet ytterligare försvåras utgår vi ifrån att staten tar ansvar för att bidra till att lösa detta.

Forskningen inom medicin och hälsa och särskilt den kliniska forskningen

Forskningen är i dag i hög grad internationell. Det gäller självklart också den forskning som bedrivs i anslutning till hälso- och sjukvårdsområdet, och Sverige står inför många utmaningar för att utveckla forskningen inom medicin och hälsa för att kunna vara en ledande kunskapsnation. Utvecklingen har på senare tid inte varit gynnsam och stora insatser kommer att krävas för att vi ska kunna stärka vår konkurrenskraft inom dessa områden. Den kliniska forskningen utgör här ett alldeles särskilt område där utvecklingen snarast varit negativ avseende möjligheterna att bedriva forskning inom ramen för den kliniska verksamheten, och med begränsade resurser för denna forskning vid forskningsråden och andra statliga forskningsfinansiärer.

Den kliniska forskningen brukar definieras såsom den forskning som förutsätter tillgång till vårdens struktur och resurser. Utan ett nära samarbete med vården kan den kliniska forskningen inte utvecklas och omvänt är den kliniska forskningens närvaro i vården en förutsättning för att utveckla hälso- och sjukvården. Detta samarbete behöver i de allra flesta fall också vara fysiskt nära för att fungera.

Örebro universitet ser en större regionbildning som mer gynnsam än dagens landsting, och välkomnar också de satsningar på forskning som görs i regionernas regi inom den kliniska forskningen. Samverkan mellan universitet och universitetssjukhus i en region är förutsättningen för den kliniska forskningens och även den translationella forskningens utveckling.

Även om den kliniska forskningen, särskilt behandlingsforskningen, i dag alltmer bedrivs och bör bedrivas i nationell och internationell samverkan så är också det samarbete som finns i den nära regionen avgörande. För ett ungt universitet där utvecklingen fram till idag varit mycket god ser vi med oro på en regionindelning som riskerar att underminera det underlag för den kliniska forskningen som i dag existerar.

Samverkan och regional utveckling

Det är framförallt tre områden som har regionala samverkansbehov: hälso- och sjukvård, infrastruktur och regional utveckling

I utredningen framhålls att det främst är de statliga myndigheter som har särskild betydelse för samverkan kring det regionala utvecklingsansvaret och för den regionala utvecklingen i länen, som har tydliga kopplingar till landstingens och kommunernas verksamheter eller som har tydliga kopplingar till länsstyrelsernas verksamheter som är relevanta för en samordnad regional indelning. Universiteten nämns inte särskilt i detta avseende. Även om universitetens roll som statliga myndigheter med ett nationellt uppdrag inte är direkt kopplade till den regionala indelningen så ligger det i universitetens uppdrag att befinna sig i samspel och samverkan med det omgivande samhället. Det är därför mycket angeläget att understryka betydelsen av universiteten för regional såväl som nationell utveckling. Kartläggningar av styrkeområden innebär en möjlighet för storregioner att attrahera och bidra med kompletterande finansiering inom strategiska områden. Vi vill dock starkt vända oss emot en utveckling där ett lärosäte reduceras till ett regionalpolitiskt verktyg. Lärosätenas uppdrag är nationellt och i viss mån även internationellt. Regionala (sär)intressen kan inte ensidigt styra varken inriktning eller prioritering av forskning och utbildning.

Örebro universitet menar att avgörande för att skapa de resursstarka och utvecklingsinriktade enheter som regionerna är tänkta att utgöra, är att utforma dessa så att de utgår från befintliga samverkansmönster.

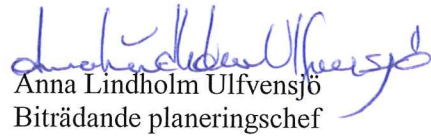
Tillgång till kollektivtrafik

I takt med universitetets utveckling har lärosätet, som nämnts i inledningen, utvecklats från en regional högskola till ett nationellt rekryterande universitet. Som den internationellt inriktade institution som ett lärosäte är, finns också regelmässigt utbytesstudenter och internationella lärare och forskare i vår verksamhet, såväl för kortare besök som för längre gästforskarperioder. Detta ställer krav på en väl fungerande infrastruktur inom transportområdet. Det är av betydelse att såväl den lokala och regionala som den nationella infrastrukturen håller en sådan kvalitet att varken studenter eller personal väljer bort Örebro universitet framför andra lärosäten pga. bristande kommunikationer och svårigheter att pendla. Det är av särskild betydelse att tågtrafiken till Stockholms län håller hög kvalitet.

För att säkra kompetensförsörjningsbehovet är Örebro universitet beroende av bra infrastruktur längs axeln Oslo–Karlstad–Örebro–Stockholm–Uppsala. Projektet med en höghastighetsbana mellan Oslo och Stockholm är därför mycket viktigt för att stärka universitetets konkurrenskraft. I projektet med en höghastighetsbana mellan Oslo och Stockholm har Örebro län haft en nära samverkan med Värmlands län. Örebro universitet befarar att projektet riskerar att inte få samma kraft om inte de båda länen kommer att ingå i samma region.

Johan Schnürer
Rektor

Anna Lindholm Ulfvén
Biträdande planeringschef